Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL.CV. № 24 THURSDAY, FEBRUARY 5, 1998 PARSIPPANY and NEW YORK CENTS 75 –ЦЕНТІВ ПАРСИППАНІ І НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 5-го ЛЮТОГО 1998 р. Ч.24 РІК CV

РОЗПОЧАЛА ПРАЦЮ 9-ТА СЕСІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Київ(Р.Р.). — У вівторок, 3-го лютого, розпочала працю 9-та Сесія Верховної Ради України. Депутати ухвалили порядок висвітлення пленарних засідань та порядок праці сесії до виборів.

Перші два тижні Верховна Рада працюватиме у формі пленарних засідань і розгляне ряд найважливіших законів, третій тиждень депутати працюватимуть у комітетах і четвертий тиждень — у виборчих дільницях.

На порядку денному стоїть питання ратифікації протоколу ч. 6 до Європейської конвенції прав людини, де йдеться про ставлення до смертної кари. Крім того, сесія розгляне одинадцять законів, повернених Президентом із зауваженнями. Два з них стосуються виборів у Києві та в Автономній Республіці Крим.

Як зазначив голова Верховної Ради Олександер Мороз, питання ставитиметься на подолання президентського вето, „оскільки інший шлях їх розгляду приведе до зриву виборів у Києві та Криму". Закон про вибори вцілому розглядати не будуть, незалежно від рішення Конституційного суду. На думку голови парляменту, Конституційний суд може тимчасово зупинити дію лише окремих статтей.

Передбачається розгляд у першому читанні закону про основи зовнішньої та внутрішньої політики, а також програму діяльности Уряду, якщо вона надійде до Кабінету Міністрів.

Голова парляменту повідомив, що Президент підписав закон про тимчасове виконання обов'язків державних керівників, означених в Конституції. Отже закон увійшов у дію і голова парляменту скерував Президентові листа з пропозицією представити на розгляд Верховної Ради нових кандидатів на пости генерального прокурора і голови Фонду Державного Майна України.

Запропонований фракцією „Єдність" законопроєкт про початок процедури оскарження Президента не увійшов до порядку денного.

Б. ЄЛЬЦИН І Л. КУЧМА ЗАДОВОЛЕНІ ДВОСТОРОННІМИ ВІДНОСИНАМИ

Москва. — 31-го січня президенти Росії й України, Борис Єльцин і Леонід Кучма, висловили задоволення „новою ерою" відносин між двома країнами і заявили, що хочуть ще глибшої співпраці, повідомили засоби масової інформації.

„У президентів Росії та України немає жодних розбіжностей", — сказав Л. Кучма після завершення дводенної неформальної зустрічі зі своїм російським колегою. У перший день переговорів, які відбулися в підмосковній резиденції російського президента „Завідово", Б. Єльцин сказав, що підтримуватиме Л. Кучму на президентських виборах наступного року. Якщо прийде новий Президент, зазначив він, відносини доведеться будувати спочатку.

У спільній заяві президенти заявили, що російсько-українські відносини „фундаментально" покращили після подібної неформальної зустрічі в листопаді минулого року. Як відомо, обидві країни нещодавно погодилися скасувати мито у двосторонній торгівлі. У заяві зазначено, що наступним кроком буде підтримка взаємних інвестицій і співпраця в паливно-енергетичному секторі.

В документі передбачено, що Л. Кучма під час своєї офіційної візити цього місяця до Москви підпише широкомаштабну програму економічного співробітництва до 2007 року.

Обидва лідери розв'язали проблему транспортації туркменського газу в Україну через російську територію. Перед зустріччю з Б. Єльцином Л. Кучма відвідував Туркменістан, де підписав з президентом Сапармуратом Ніязовим угоду про доставу в Україну 20 блн. тонн газу річно.

Б. Єльцин і Л. Кучма визнали також, що є „неоправдане зволікання" в таких питаннях, як делімітація двосторонього кордону, виконання угод щодо Чорноморської фльоти, участь російських компаній у приватизації деяких підприємств нафтопереробного комплексу України, зокрема Лисичанського і Одеського нафтопереродного заводів.

Обидва лідери заявили також про „необхідність існування СНД". Л. Кучма сказав, що „співдружність потрібна і її життєздатність залежить від нас самих і більш ні від кого".

Конґрес повідомлено про можливість збройної акції проти Іраку

Вашінгтон. — Вілліям Коген, секретар Департаменту оборони, у вівторок, 3-го лютого, прибув до Капітолю, щоб повідомити Конґрес про можливість військово-збройної дії проти Іраку. Він зокрема підкреслив членам Сенатської комісії збройних сил, що коли всі дипломатичні заходи будуть вичерпані для того, щоб переконати Ірак у неправильності його поведінки щодо збройних інспекторів Організації Об'єднаних Націй, то тоді прийдеться застосувати „багатозначну" військово-збройну акцію.

В. Коген, генерал Генрі Шелтон, начальник об'єднаних керівників штабів американських збройних сил, і Семюел Берґер, дорадник президента у справах державної безпеки, зустрічалися у Капітолю з членами Конґресу для того, щоб з'єднати їхню підтримку для можливих майбутніх повітряних акцій проти Іраку.

Одначе переконування виявилися зайвими, бо Конґрес як виглядає вповні підтримує цю політику Уряду президента Билла Клінтона. Сенат вже готовий запропонувати резолюцію, котра дасть право Президентові зробити „всі потрібні та відповідні заходи щоб ефективно зареагувати" на відмову Іраку дозволити міжнародним інспекторам виконувати їхню працю.

Сенатор Трент Лотт з Міссіссіппі, провідник сенатської більшости, вимагає негайної конкретної та рішучої дії проти президента Саддама Гуссейна. Подібну думку висловив також і конґресмен Ричард Армі з Тексасу, провідник більшости у Палаті Репрезентантів, який додав, що іракський президент є „небезпечною особою, котрій не можна дозволити мати таку зброю, тому ЗСА мають зробити все можливе, щоб забезпечити світ від такої загрози".

Чи така настанова Конґресу ЗСА переконає С. Гуссейна, ніхто не може передбачити, твердять міжнародні аналітики, бо ніхто не є спроможний збагнути крутий шлях думок іракського вождя.

Урядова криза в Румунії спричинила кризу фінансову

Букарешт, Румунія. — Кабінет міністрів, очолюваний прем'єром Віктором Горбою, завів країну у глухий кут, тому уряд у повному складі мусить зрезигнувати, а президент має призначити надзвичайні парляментарні вибори — з такою вимогою виступила Демократична партія Румунії на чолі з Петром Романом. На його думку, теперішній уряд фатально загальмував процес економічних реформ.

Ці обставини унеможливили вже призначену візиту до Румунії делегації Міжнародного валютного фонду, яка плянувала провести другу туру переговорів з приводу макроекономічних реформ і надання країні кредитів. Відтак, глибше вникнувши в румунську ситуацію, МВФ відмовив Букарештові у виділенні третьої частини довготермінової позики.

На ці події негайно зареагував фінансовий ринок Румунії. За декілька днів національна грошова одиниця подешевшала приблизно на 300 пунктів у стосунку до американського доляра. Продовжує падати вартість акцій на румунській біржі. Морський порт Констанца виявився заблокованим, бо паралізований кризою уряд вчасно не затвердив порядок розвантаження кораблів, а це, в свою чергу, спричинило значні фінансові шкоди на товарній біржі.

Очікувальне становище зайняли закордонні інвестори, помітно зменшивши частину своєї участи на ринку капіталу.

Західні економічні експерти остерігають, що через урядову кризу Румунія ще більше відстане від інших країн колишнього соціялістичного табору. Але проведення довчасних виборів також означатиме даремну втрату семи-восьми місяців і дальший відхід від румунської економіки чужинецьких інвесторів. Згідно з останнім звітом Австрійського інвестиційного банку, Румунія разом зі Словаччиною належать до країн, які найменше приваблюють закордонний капітал.

Подано на розгляд закон про оскарження Президента

Київ (УНІАР). — Члени депутатської групи „Єдність" на чолі з заступником свого керівника Віктором Омелічем випрацювали і подали на розгляд Верховної Ради в порядку законодавчої ініціятиви проєкт закону про порядок усунення з посту Президента України через оскарження („імпічмент").

У пояснювальній записці, яку підписали В. Омеліч, Сергій Селіфонтьєв і Віктор Худомак, сказано, що Конституція України передбачає усунення Президента через оскарження, але нічого не говорить про процедуру усунення. Тому новий закон потрібен як засіб здійснення Конституції.

Проєкт закону описує стадії оскарження: ініціювання, створення тимчасової слідчої комісії, проведення нею розслідування, розгляд Верховною Радою висновків і пропозицій спеціяльної тимчасової слідчої комісії, перевірка справи про оскарження Конституційним судом України та одержання його висновку, розгляд справи про оскарження у Верховному Суді України.

Конституція передбачає ініціювання оскарження більшістю конституційного складу Верховної Ради. Автори законопроєкту пропонують таке ініціювання здійснювати не голосуванням, а шляхом збирання необхідної кількости голосів упродовж трьох днів. Така процедура, на думку авторів, робить вибір депутатів більш відповідальним.

До складу спеціяльної слідчої комісії пропонується включити не тільки спеціяльного прокурора та спеціяльних слідчих, як передбачено в Конституції, а й народних депутатів. Компетенція комісії має бути обмежено проведенням розслідування фактів і обставин, висунутих при ініціюванні оскарження.

Якщо Верховна Рада відхилить висновки і пропозиції тимчасової слідчої комісії, процедура оскарження вважається припиненою за законом, без обговорення та додаткового голосування.

Автори вважають, що до тексту законопроєкту необхідно включити норму про можливість добровільної резиґнації Президента. Така можливість, на їх думку, має досить велике значення, бо пом'якшує політичне напруження у суспільстві та зменшує вірогідність конфліктів, що виходять за межі Конституції України.

О. Мороз вказує на порушення свободи слова

Київ. — Виступаючи 2-го лютого на пресконференції, присвяченій початку IX сесії Верховної Ради, голова парляменту Олександер Мороз сказав, що в Україні грубо порушується свобода слова, повідомила УНІАР.

„Думаю, що всі журналісти повинні виступати за дотримання конституційних норм, за підтримання прав людини", — зазначив він.

Як уже інформовано, Міністерство Інформації закрило газету „Правда України", покликаючись на незаконність її реєстрації. Однак критики оцінюють це рішення як наступ на свободу слова. Газета часто друкувала інтерв'ю з колишнім прем'єром Павлом Лазаренком, який гостро критикував Президента й Уряд.

О. Мороз оцінив цю подію, як „приниження чести всіх засобів масової інформації, всіх гілок влади, і перш за все, приниження чести самої держави".

Голова парляменту повідомив, що „депутати вже пропонують створити тимчасову слідчу комісію з приводу закриття газети 'Правда України'".

Появився том „Листування Михайла Грушевського"

Ню Йорк—Київ (VI). — Щойно вийшов з друку перший том „Листування Михайла Грушевського" (Київ—Ню Йорк, 1997, 400 стор., тверда оправа, ціна 38 дол.) під егідою Українського Історичного Товариства й Інституту Літератури ім. Т. Шевченка НАН України. Редактором тому є проф. Любомир Винар, упорядником — Галина Бурлака.

Цей том появився у серії УІТ „Епістолярні джерела грушевськознавства" і включає 387 листів Михайла Грушевського до Івана Франка, І. Нечуя-Левицького, Олександра Кониського, Ольги Кобилянської, Олександра Кандиби (Олеся) і інших провідних будівничих української національної культури. Це є унікальні, до сьогодні майже незнані і недруковані першоджерела до доби М. Грушевського і взагалі найновішого періоду української історії. Листи охоплюють 45 років діяльности М. Грушевського, починаючи від 1884 до 1929 року включно. Це видання має переломове значення, якщо ідеться про нові джерельні матеріяли і поширення джерельної основи до вивчення політичної, культурної і суспільної історії України. Вступні статті Л. Винара (в українській і англійській мовах), Миколи Жулинського і Г. Бурлаки впроваджують дослідника і читача в творчу ля0бораторію Михайла Грушевського, найвидатнішого українського історика і організатора українського наукового життя і голови Української Центральної Ради. Кожний лист супроводить науковий коментар, а покажчик імен і назв та хронологічний покажчик листів збільшують вартість цього монументального видання історичних джерел.

Вже виготовляються наступні томи цієї важливої серії, листування Федора Вовка, Вячеслава Липинського, Володимира Антоновича і інших сучасників історика. Видання появляється обмеженим накладом і велику частину висилається в Україну. Пожертви і замовлення на перший том „епістолярної спадщини М. Грушевського можна замовляти і надсилати на таку адресу: Ukrainian Historical Association, P. O. Box 312, Kent, Ohio 44240 USA.

Одеська прокуратура протестує

Київ(Р.Р.). — На адресу Президента України та Генеральної прокуратури надійшов лист від прокура Одеської області Василя Іванова, у якому сказано, що Одеська обласна прокуратура не проводитиме в поточному році чергову атестацію своїх працівників, оскільки вважає неконституційним Координаційний комітет боротьби з організованою злочинністю та корупцією при Президенті України. Цей комітет, на думку Одеської обласної прокуратури, не має права зобов'язувати прокуратуру виконувати свої рішення.

У листі сказано, що колеґія Одеської обласної прокуратури просить звернути увагу керівництва Координаційного комітету, за працею якого наглядає Генеральна прокуратура, на те, що Комітет перевищив свої уповноваження. Обласна прокуратура просить забезпечити невтручання у працю органів прокуратури, у вирішення її кадрових питань, а також дати офіційну оцінку діяльности самого Координаційного комітету.

Своє рішення Одеська обласна прокуратура арґументує тим, що минулого року вперше на Одещині „вдалося зупинити зріст злочинности, стабілізувати криміногенну ситуацію", про що свідчить зменшення числа злочинів на 11 відсотків, порівняно з попереднім роком.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

СТИХІЙНІ БАЗАРИ ДАДУТЬ РОБОЧІ МІСЦЯ

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ. — Місцева влада ухвалила рішення узаконити стихійні базари, які виникли в місті, та забезпечити необхідні санітарні умови. Йдеться про чотири великих базари, які забезпечать 230 додаткових робочих місць. Водночас базари сприятимуть і новим надходженням до бюджету.

ДЕПУТАТИ ВТРАТИЛИ НЕДОТОРКАНІСТЬ

КИЇВ. — Депутати місцевих рад втратили свою недоторканість. 2-го лютого Президент Леонід Кучма підписав з цього приводу спеціяльний закон, який змінив закон про статус депутатів місцевих рад народних депутатів. Зміни не стосуються депутатів Верховної Ради.

О. МОРОЗ ПРО „ГРОШОВІ МІШКИ"

КИЇВ. — Голова парляменту Олександер Мороз сказав на пресконференції, що у передвиборчій кампанії є „багато, м'яко кажучи, відхилень від закону" і „дедалі більше проявляється вплив, так званих, 'грошових мішків'". Відповідаючи на запитання, що робити з „подарунками", які дають виборцям деякі кандидати на депутатів, О. Мороз порадив: „Беріть усе, що вам пропонують, а голосуйте так, як ви переконані". Голова Верховної Ради висловив переконання, що „ми зможемо втримати передвиборчий процес у демократичних рамках".

В. ЧОРНОВІЛ: ЗОРІЄНТУЄМОСЬ САМІ

КИЇВ. — Голова Народного Руху України Вячеслав Чорновіл оцінив заяву Президента Росії Бориса Єльцина про підтримку Президента України Леоніда Кучми в наступних президентських виборах як „тиск однієї держави на іншу". Б. Єльцин зробив цю заяву 30-го січня, у перший день дводенної неформальної зустрічі з Л. Кучмою під Москвою. „Якби Єльцин сказав, що підтримає, наприклад, або Євгена Марчука, або Павла Лазаренка, або Вячеслава Чорновола, я б сказав те саме — що це недобре", зазначив лідер Руху, який кандидував на Президента України в 1991 році.

ГРОШІ КРАЩЕ ВІДДАТИ ПЕНСІОНЕРАМ

КИЇВ. — Завідувач катедри в Міжреґіональній Академії Управління Персоналом професор Анатолій Чернявський закликав депутатів з Руху відкинути пропозицію голови ВР України Олександра Мороза щодо фінансування ремонту Брестської фортеці в Білорусі. Натомість він ініціював збір підписів киян з вимогою компенсувати українським пенсіонерам працю в таборах Сибіру, Мордовії, Колими за часів Совєтського Союзу.

ДВІ СПУ СТАЛИ „СВІТЛИМИ ПЕРСПЕКТИВАМИ УКРАЇНИ"

КИЇВ. — Соціялістична і Селянська партії України, кожна з яких має абривіятуру СПУ, мають нове псевдо — „Світлі Перспективи України". Саме так представлено бльок на презентації бльоку „За правду, за народ, за Україну", що відбулася 2-го лютого в Будинку кіно. Виступаючи після презентації на пресконференції, заступник головного редактора газети „Сільські Вісті" Іван Бокій сказав, що „найкращий парлямент — це лівий; парлямент, що складається з однодумців".

В. ЮЩЕНКО ЗАКЛИКАВ БАНКИ ПРАЦЮВАТИ АКТИВНІШЕ

ЗАПОРІЖЖЯ. — „Комерційні банкові установи мають активніше працювати в загальнодержавній банковій системі", — підкреслив голова Національного Банку України Віктор Ющенко під час зустрічі з керівниками банків Запорізької области. Голова НБУ вважає, що сьогодні Україна має досить шансів для отримання сприятливої ситуації в банковій системі, не зважаючи навіть на рівень зовнішнього дефіциту платіжного балансу України.

ПРАВО ГОЛОСУ — ДІТЯМ!

КИЇВ. — Партія Зелених України оприлюднила заяву, у якій висловлює тривогу з приводу того, що під час виборчої кампанії не будуть враховані інтереси неповнолітніх мешканців України. „Зелені порушують питання про надання матерям права голосувати додатковими бальотами від імені своїх неповнолітніх дітей", — сказано в заяві. Партія Зелених збирається домагатися від нової Верховної Ради внесення необхідних змін у законо-давство.

КУРС ГРИВНІ ДАЛІ ПАДАТИМЕ

КИЇВ. — Експерти Української Міжбанкової Валютної Біржі вважають, що на цьому тижні курс гривні до американського доляра знову впаде. Впродовж січня він знизився на 1.67 відс., повідомило українське телебачення. 2-го лютого вартість доляра на біржових торгах зросла, курс німецької марки і російського рубля залишився сталим.

У СВІТІ

У ПОНЕДІЛОК, 2-ГО ЛЮТОГО, Вацлав Гавел був заприсяжений на свою другу і останню каденцію президента Чеської Республіки. Депутати з надмірно правої Республіканської партії, котрі твердять, що вибір В. Гавела не був конституційним, збойкотували святочний церемоніял. Так само відсутніми на заприсяженні були члени Комуністичної партії Богемії та Моравії. У своєму виступі з нагоди цього свята В. Гавел обіцяв „змінити цивільну громадськість, поширити повагу до людських прав і боротися з націоналізмом і ксенофобією. Крім того, він сказав, що намагатиметься замінити існуючу „атмосферу інтриг, нагромадження сили та взаємного поборювання" такою, котра пропонуватиме „швидку і ефективну розв'язку існуючим великим економічним і соціяльним проблемам в країні".

В АМЕРИЦІ

У ПОНЕДІЛОК, 2-ГО ЛЮТОГО, на науковій конференції в Чікаго присвяченій справі стану здоров'я громадськости ЗСА, офіційні чинники заявили, що найновіші дані вказують на значний спад смертних випадків від хвороби АІДС у перших шістьох місяцях 1997 року. Коли порівняти з першою половиною 1996 року, це дорівнює 44 відсоткам. Зокрема, дуже відчутним є цей спад смертних випадків від згаданої хвороби у місті Ню Йорк, де він зменшився на 48 відсотків у минулому році. Офіційні чинники здоров'я твердять, що все це є наслідком лікувальних засобів і кращого їх примінення. Ці нові статистичні дані вказують, що це вже другий рік підряд зменшилась смертність від хвороби АІДС, після кожнорічного постійного зросту від 1981 року, коли вперше визнано цю хворобу епідемією.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280 Parsippany, N.J.07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510. UNA Fax: (973) 292-0900

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Головний редактор: Зенон Снилик

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Похолодніння відносин між Україною і Туреччиною

Пресова служба прикордонних військ України повідомила, що українські сторожові кораблі 15-го січня виявили в українських територіяльних водах 17 турецьких риболовних кораблів, які займалися незаконним рибним промислом за 57 миль на південний схід від острова Зміїний.

Вимоги українських прикордонників турецькі капітани виконати відмовилися і почали небезпечно маневрувати. Один з турецьких кораблів зіткнувся з українським сторожовим кораблем „Григорій Куропатніков", пошкодив його, а сам перекинувся і згодом потонув. Це була шхуна „Тарен Кептен" зі Стамбулу. Інші 16 кораблів навіть не намагалися допомогти своїм землякам, а швидко вийшли з територіяльних вод України і зникли за горизонтом.

Українські прикордонники врятували сімох членів залоги турецького корабля разом з капітаном. Останній повідомив, що на кораблі залишилося ще двоє турків-рибалок. Капітан і власник шхуни „Тарен Гюрен" повідомив, що залога шхуни складалася з дев'ятьох осіб, серед яких шість турків і три румуни, в тому числі одна жінка. Капітан визнав протиправність їхніх дій, підписавши відповідний протокол. В затриманих рибалок вилучено риболовне приладдя, а самих їх доставлено в Баляклаву.

Міністерство Закордонних Справ України скерувало до керівництва Туреччини ноту з приводу того, що турецькі рибалки ловили рибу в економічній зоні України, чим порушили ряд міжнародних та українських законів. Турецька сторона у свою чергу надіслала ноту Україні, зазначивши, що залишає за собою право вимагати компенсації за двох загиблих рибалок і заподіяну матеріяльну шкоду.

Отже, незаконним рибним промислом турки та румуни займалися в особливій зоні, все ще не розділеній між Україною і Румунією. Хоча офіційні джерела наголос зробили тільки на незаконній рибній ловлі в українській економічній зоні, то у відносинах між Україною і Туреччиною спостерігається і політична прохолода, і збайдужіння. На відміну від інших сусідніх держав, Туреччина не називає Україну своїм стратегічним партнером, а Україна не робить нічого, щоб цю ситуацію змінити. Ще кілька років тому, коли Туреччина заявила, що з 2000 року запровадить суворі екологічні обмеження на перевезення нафти через Босфор і Дарданелі, вона обіцяла зробити для України виняток. Та Україна останнім часом втратила зацікавлення перевезенням нафти через територію Туреччини. З'явилися навіть чутки, що проєкт будівництва нафтопроводу від середземноморського Джейхана до порту Самсунг ставиться під сумнів. Цим нафтопроводом передбачалося пом пувати нафту на чорноморське узбережжя Туреччини і далі морем в Україну.

Між Києвом та Анкарою досі не підписано відповідних угод про дружбу і співробітництво, не проводиться ніяких переговорів чи консультацій. Отож політичні коментатори передбачають, що між Україною і Туреччиною може виникнути найгостріша конкуренція за перевезення майбутньої великої каспійської нафти. Якщо головний потік нафти з Азербайджану піде турецьким маршрутом, то втратить сенс і геоплітичне утворення ГУАМ (Грузія, Україна, Азербайджан і Молдова).

Водночас помітно активізувалися консультації між Туреччиною і Росією. Прем'єр-міністер Росії Віктор Чорномирдін підписав контракт з Анкарою про довготривале постачання турецького ґазу та прокладання ґазопроводу дном Чорного моря. Багато турецьких робітників працює на будівельних об'єктах Москви, турецькі підприємці повідкривали у російській столиці безліч крамниць. Між Росією і Туреччиною ведуться переговори про спільне виробництво бойових гелікоптерів. Командування Російської Чорноморської фльоти припинило висловлювати різні антитурецькі заяви.

Про похолодніння відносин між Україною і Туреччиною свідчить і те, що візита Чорномирдіна до Туреччини збіглася в часі з приїздом в Україну президента Греції Стефанополюса. А український міністер оборони Олександер Кузьмук після презентації в Туреччині українського танка Т-84, виставленого на тендер, відразу ж виїхав до Греції.

Зоя Загородня, Київ

ЧИЇ РУКИ УНЕМОЖЛИВИЛИ ПРОГРАМУ „ЧИСТІ РУКИ"?

„Командою Президента України Л. Кучми, попри всі намагання як з боку Адміністрації Президента України, так і з боку Кабінету Міністрів України довести протилежне, повністю зірвано виконання національної програми боротьби з корупцією", — заявив недавній міністер юстиції Сергій Головатий на пресовій конференції фонду громадської протидії корупції „Чисті руки". Нагадуємо, що концепція національної програми боротьби із корупцією була підтримана і затверджена указом Президента України в квітні минулого року. Створювалась вона як комплексний документ тимчасового характеру.

Що було метою програми?

Основним питанням здійснення програми мало стати створення передумов для боротьби з корупцією як явищем, викорінення злочинности, відчуття безкарности, що в результаті приводить до економічної стаґнації, зниження рівня правосвідомости людей, зростання недовір'я суспільства до влади, а міжнародної громадськости — до нашої держави. За наявности певних вад (відсутність передбачених засобів щодо широкого висвітлення даних про корупцію в Україні, звітности влади перед громадськістю про кроки, зроблені на шляху поборення корупції, залучення до цієї роботи існуючих громадських структур суспільства), вона вирізнялась комплексністю підходів і невідкладністю заходів, здійснення яких охоплювало майже всі „небезпечні" в кримінологічному аспекті сфери діяльности виконавчої влади.

З ініціятиви міністра юстиції було запропоновано проведення у співробітництві з Міжнародним банком реконструкції та розвитку (Світовий банк), симпозіюму з питань запобігання корупції в Україні „Національна доброчесність".

Наприкінці листопада перший національний симпозіюм „На шляху до національної доброчинности", нарешті, відбувся. Проте Міністерство Юстиції України не дозволило „авторам" національної програми, тепер уже колишнім своїм співробітникам, взяти участь у праці симпозіюму, навіть заборонило бути присутніми.

Незадовго до цього „відстороненою групою" було створено фонд громадської протидії корупції „Чисті руки". Завданням фонду було сприяння реформам органів державної влади і місцевого самоврядування в Україні, здійснення заходів щодо розвитку системи національної доброчесности і захисту суспільства, окремих громадян від корупції, просвіта населення щодо корупції як соціяльного зла, сприяння запровадженню контролі за доходами урядових осіб, надання допомоги потерпілим від корупційних діянь тощо.

Не менш непримиренно у боротьбі за законність розпочала свою діяльність і програма правничої фундації „Українська доброчесність („команда" майже та сама).

Проте не маючи фізичної змоги побувати на симпозіюмі, але маючи „всі підстави сказати" про „все", як позбавленим від відповідальности за результати цієї самої боротьби, члени „Української доброчесности" звернулися до його учасників у розповсюдженій доповіді „Аналіза виконання національної програми станом на 1-го жовтня 1997 року", в якій піддалася нищівній критиці діяльність влади. Саме з вини апарату Президента України та Кабінету Міністрів, на їхню думку, програму було проіґноровано.

Адже саме за часів Президента Кучми, як зазначується в згаданій доповіді, корупція у вищих ешелонах влади набрала „найвищого злету". Кучма проводить політику подвійних стандартів — це коли обманюють міжнародну громадськість, обіцяють проведення реформ як в економіці, так і в наведенні правопорядку, а насправді в Україні тривають псевдореформи: продовжується спад виробництва, йде повна бартеризація, заборгованість бюджету зросла в 1,5 раза, борги заробітних платень.— на 28,4 відсотка. Армія фінансових контролерів збільшилася вчетверо, тобто поповнення бюджету відбувається за рахунок каральних санкцій. Тотальною фіскальною системою підприємництво заганяють в тінь, воно корумпується, йде під прикриття кримінальітету.

Не пощастило й судовій реформі

Загальмовано реформу судоустрою. На сьогодні в Україні 229,700 осіб перебувають у місцях ув'язнення, тільки за період з 1992 року їхня кількість збільшилася на 92,000 осіб. З них 59 відсотків — ув'язнено до трьох років, тобто за менш суспільно небезпечні злочини, наприклад, дрібні крадіжки, а ті, хто мав би відбувати покарання за тяжкі злочини, — часто залишаються на волі.

— Нинішня влада не здатна і не хоче протистояти корупції. Чиновники саботують усі реформи. Одним із пунктів програми була оцінка доброчесности (атестація) державних службовців. Із 116,000 службовців, котрі підлягали атестації, тільки незначна частина — менш ніж 0,5 відсотка — не пройшла атестації, не зважаючи на факт поширення корупції саме в Уряді. Відповідно до іншого пункту програми, урядовці мали подати декларації про свої доходи. Але українська громадськість була позбавлена можливости побачити ці декларації, і тому залишилося таємницею, є скорумпованими державні службовці, чи ні, — зауважує С. Головатий.

Із 40 пунктів, які на жовтень минулого року із національної програми мали б бути виконаними, виконано лише 4, — вважають автори доповіді.

Україна, згідно з дослідженнями провідних фірм та закордонних інвесторів, є однією з найбільш корумпованих країн світу. Це гальмує приплив інвестицій.

Про що „подбав" Уряд України...

— Уряд подбав про те, щоб проведення у Києві антикорупційного симпозіюму вудбулося в совєтському стилі, — повідомив С. Головатий. — Це політика ошукування Заходу. Петер Ляґнсет, експерт з питань корупції Світового банку, котрий надавав допомогу в організації симпозіюму, теж заявив, що готовий був скасувати проведення симпозіюму в зв'язку з тим, що Уряд України не дозволив С. Головатому взяти участь у симпозіюмі. „Симпозіюм показав би, що ці люди грають у свої ігри".

Хоча Кабінет Міністрів України повідомив, що Уряд зобов'язується побороти корупцію, а Міністерство Юстиції України висловило пропозицію щодо здійснення відповідних заходів протягом семи років, однодумці Головатого наголошують на тому, що зусилля Уряду мали б бути спрямовані на те, щоб подолати корупцію за сім місяців, а не розтягувати боротьбу з нею на сім років.

На запитання одного з журналістів, чи не боїться С. Головатий у війні компроматів ефекту „падаючого доміно" після таких заяв, колишній міністер запевнив, що не боїться ніяких звинувачень, оскільки в усій своїй діяльності використовує тільки правдиву інформацію, та й кредо у нього таке — говорити правду і тільки правду, коли б то не було. На завершення розмови С. Головатий дещо самовпевнено заявив: „Я прийшов світ будувати, а не спустошувати".

Що ж, як кажуть, передвиборчий маратон стартував. А під час нього, як у нас ведеться, всякі дива трапляються...

Людмила Почтар

Нескорена армія

(На марґінесі появи книжки Івана Йовика)

„Нескорена армія" назвав свою книжку автор Іван Йовик-Соколенко, бунчужний сотні Громенка. Справді відповідна назва! Бо ж УПА дійсно залишилася нескореною, помимо такої нерівної боротьби і помимо таких величезних втрат. І коли, після нещадного ворожого натиску, кількарічних виснажливих боїв і тридержавного (Москва, Польща і Чехо-Словаччина) пакту на повне винищення УПА, фізично „встоятися не стало сили" — частина пішла в підпілля, а частина пробивалася на Захід у Великому рейді. І всіх їх до кінця вела непереможна ідея і тримав нескорений дух...

Книжка має підзаголовок: „Із щоденника хорунжого УПА". Хоч книжка не має форми щоденника із кожночасною датою і т. п., а має окремі озаголовлені розділи, все ж, очевидно, основана на тодішньому щоденнику чи, може, й принаґідних записках, та охоплює час від осени 1944 до кінця 1947 року, тобто від вступу автора в УПА до прибуття на Захід.

Автор не має часу й можливости зупинятися над усіми деталями, роздумами й аналізами, він короткими штрихами подає пережиті події, настрої, переведені акції і бої, з поданням сіл і околиць. Але своєю ясною розповіддю пориває читача йти за ним від часу прилучення до сотні Громенка, перебуття зими в криївці, де не можна було розігнути колін, почерез рейди і бої на своїх землях аж до кінцевого рейду на Захід, інтернування і звільнення американцями та прибуття до українського табору в Ляндсгуті.

Велику увагу і признання присвячує автор українському населенню, без активної допомоги, посвяти і любови якого було б неможливо провадити партизанську війну. Знущання і помсту над населенням ворог завершив ганебною „Акцією Вісла".

Іду за скупими рядками автора, вживаюся у той час, у тодішню атмосферу, і серце наповняється і гордістю за наших повстанців та їхніх прихильників, і подивом до їх командирів, і тяжким болем за їхню долю. На сторінках книги зустрічаю і давніх „знайомих" із спогадів Громенка („У Великому рейді") і Юрія Борця-Чумака („У вирі боротьби"). Мов живі стають перед очима старшини й підстаршини, священики, лікарі, санітари, виховники, зв'язкові та всі стрільці із різними обов'язками й призначеннями. Кожен виконував якусь функцію, від якої не раз залежало життя відділу. І коли хтось із них падав на полі бою, цілий відділ боляче відчував незаступиму втрату. Особливо важко переживав за кожного вбитого сотенний Громенко, який не тільки відчував велику відповідальність за всіх, а й був дуже дбайливим і чутливим та знав, цінував і любив своїх друзів-вояків. Та й повстанці любили й поважали свого доброго й відданого командира... Автор, бунчужний Соколенко, був „правою рукою" Громенка, тому й ділив з ним долю й недолю відділу.

У критичних ситуаціях автор не раз пригадує собі присягу: „Здобудеш українську державу, або згинеш у боротьбі за неї"... Мабуть, та присяга і найвища особиста посвята давали повстанцям наснагу й надлюдську витримку вести таку ідейну боротьбу та прийти утяжливим „пропаґандивним" рейдом на Захід, щоб довести світові про її існування і ідейність.

Книжка вийшла в Києві, і дуже на часі, не зважаючи на описувані події понад 50-літньої давности, бо все меншає свідків тієї епохи, а багато людей в Україні або взагалі не знають про УПА, або мають викривлені поняття, які протягом півстоліття втовкмачувано в їхні голови.

Треба надіятися, що книжка стане джерельним матеріялом для висвітлення правди, ким і якими були ті герої, що віддали своє життя за українську державу, як і співали: „За Україну, за її волю, за честь, за славу, за народ..."

Розповідь в'язня Сибіру

I

Оксана Семків-Келлер вже кілька літ мешкає в Шевченко Мейнор в Пармі, Огайо. Спокійно, зрівноважено і хронологічно розповідає вона про свій тернистий життєвий шлях — від арешту спецвідділами КҐБ, засуду на смерть, а пізніше — „помилування" й заміну на 20 років каторжних робіт в сибірських тайгах. На початку своїх записок вона висловлюється дослівно так:

„Минають літа, та не можна забути жорстокого минулого, ці страшні 1944-57-ий роки. Часто рясні сльози заливають очі від згадок і від смутку, але також і від радости, що Господь дозволив мені дожити до таких величних і історичних подій, як 1000-ліття хрищення України та проголошення незалежности України. Я, колишня каторжанка, можу бути гордою, що віддала свій голос за самостійну Україну.

Мою молодість і здоров'я, — говорила дальше Оксана, — я залишила на Колимі, в Маґаданській області далекого Сибіру. Та не жалію, а дякую Всевишньому, що жива, хоч каліка на ногу на все життя. На засланні на різні хвороби і травми ніхто не звертав найменшої уваги, не було там лікарської опіки та ліків. Там, у холодній полярній тундрі, в зоні вічної мерзлоти, навіки лишилися сотні тисяч нашої молоді, бо ціллю таборових катів було знищити нашу націю, стерти її з лиця землі. Події того часу проходять в моїй пам'яті, мов на фільмовій стрічці. А вже коли почую звук трактора чи моторів, то ввижаються мені стогони і розпачливі крики тортурованих спів'язнів. Слідчі старалися побоями і рафінованими знущаннями видістати від арештованого бодай фіктивні докази його „провини" — у цей спосіб вони виправдували себе перед владою. Ось мене кличуть на слідство... Слідчий, посадивши мене на малу табуретку, уважно читає книжку. Годинами сиджу, і не можна рухатися. Ціле тіло дерев'яніє і чоловік вмліває. А слідчий ще й кпить, мовляв, „в'язневі хочеться спати". Відпроваджують до підвалу, де вода по кістки. Не дають можливости хоч би трохи передрімати. Так ніч за ніччю...

В камері є також проблеми. Прихильні в'язні співчувають, пробують потішити і помогти, а злодії і в'язничне шумовиння, так звані „битовики-стукачі", тільки хоче щось довідатися, аби донести в перекрученій формі до вух адміністрації та полегшити собі долю.

Я і мої брати, Богдан та Роман, виховувалися у взірцевому домі наших родичів, у патріотично-релігійному дусі, і вже з юних літ належали до ОУН, а згодом стали членами УПА. В УПА я займалася господарською ділянкою, цебто апровізацією збройних відділів. В 1943 році німецьке військо заїхало в село Добрівляни, коло Станіславова. Наші хлопці хотіли захопити зброю. Зав'язалася перестрілка, в результаті якої загинуло 17 юнаків і також мій брат Роман, який переходив підстаршинський вишкіл в УПА і якраз зібрався відвідати родичів. В честь побитих висипано високу могилу, а брата поховано осібно. Велика маса людей з довколишніх сіл, зі священиками, проводжала вояків на вічний спочинок.

Ми хотіли приховати перед мамою вістку про смерть брата, однак вона припадково довідалася про це. Горю і відчаєві не було кінця.

Біля нашого села Завій, поблизу Калуша, проходив Чорний ліс, який був довгий час базою для УПА, ще від 1942 року. В ньому мали криївки воїни і командири Різун, Гамалія та інші.

Большевики заарештували мене в листопаді 1944 року. Якись час, вже після большевицької окупації, моїх родичів охороняли „хлопці з лісу". По двомісячному слідстві та жахливих тортурах у в'язниці в Станіславові, мені і двом моїм товаришкам прочитано вирок смерти, хоч ми були суджені не в один час. На мене каґебісти спеціяльно напосілися як на господарську референтку УПА, бо за всяку ціну хотіли довідатися про місця бункрів УПА по селах і в Чорному лісі. Слідчі підступно обіцяли навіть побачення з батьком, якщо я погодилася б намовити його проголосити в церкві, на проповіді, аби люди добровільно виходили з лісу, і тоді „злочин" боротьби за волю рідного народу їм дарується. Я від цієї пропозиції категорично відмовилася і за це мене чекали нові побої.

Тепер, з перспективи понад 50 літ, можу сміло кожному дивитися в очі, що нікого не зрадила, не видала на знущання, хоча усе моє тіло було в синцях. Коли прочитано нам смертний вирок, я якось прийняла його спокійно, навіть із вдоволенням, з думкою, що нарешті позбудуся знущань і побоїв. У смертній камері нас було троє дівчат. Було дуже холодно, а ми лежали на цементовій підлозі. До того ж, мене арештували босою, я була тільки в сорочці та спідничці.

Пригадую собі докладно, як одна жінка, проходячи попри „чорний ворон", встигла кинути мені свою теплу хустину — і якимось дивом конвоїри не запротестували. Ця хустина стала мені дуже в пригоді у смертній камері. Обмотувала нею коліна, аби не відморозити, і так ми спали. Однієї пропам'ятної ночі викликали Ірину Шемко, доню о. Стадника, загримів потужно мотор трактора, і ми помолилися за неї, її душу, і більше її не бачили. Нас залишилося тільки дві в камері.

Котрогось дня бльоковий приніс папір і олівець, аби ми розписалися. Минає тиждень, різні думки снуються... Молимося, згадуємо батьків, друзів, і все запитуємо себе, чому наш нарід так терпить, за що його мучать наші вороги, і то на його ж рідній землі. Ми молоді, нам тільки втішатися життям, а ми натомість плачемо. А жити так хочеться! Відразу після вироку бути розстріляними — мабуть, легше було б, ніж отак страждати душею. Зате й глибше пізнаємо ціну життя. Не раз ми старалися потиху співати, хоч це нам не дозволялося. Шлунки наші від голоду та гризот корчилися, бо нас годували тільки окрайцем хліба, окропом та гнилим оселедцем. Відтак хотілося страшенно пити, а води не давали. Часом на кілька днів про нас забували. Ми перестукувалися зі смертниками-чоловіками зі сусідніх камер, а вони передавали відомості дальше. Так що в тюрмі діяла своєрідна таємна пошта. Часом, в розпуці, ціла тюрма скандувала: „Хочемо хліба!", тоді ключник з досади кидав скибку, як собаці, аби був спокій. Так дожили ми в голоді, холоді і непевності до 23-го березня 1945 року, коли нас повідомлено, що кару смерти нам замінено на 20 років каторжних робіт в Сибіру. Потім нас, усіх засуджених, привели до загальної камери. Тут зустрічаємо давніх друзів, й радіємо, мов діти. Через тиждень повели нас, кілька тисяч народу, до запльомбованих вантажних вагонів, під опікою озброєної варти каґебістів, бо ми — „вороги народу". В Станіславові, на колійовій станції, ми у вагонах простояли цілий день. Приходили родичі, аби ще раз хоч переглянутися востаннє, спробувати передати одяг чи харчі, але переважно їх не допускали, а то й кольбами відпихали та били. Ніколи не забуду, як мою маму салдат вдарив кольбою в голову і вона впала... Везуть нас на схід, везуть цвіт України... У вагоні біля 70 жінок. Дехто шепче молитву, плаче, а ззовні долітають „матюки" та брудна російська лайка. Поїзд вкінці рушає, і ми, під монотонний стукіт коліс, починаємо пісню... Охорона поїзду негайно кричить, щоб ми перестали співати...".

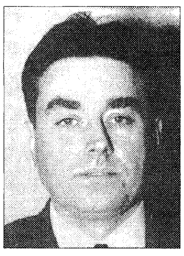
Їдемо все далі і далі на схід, далі від Станіславова та рідної землі. Стає невимовно сумно на серці, кожний думає, чи повернеться ще в Україну... Часом поїзд затримувався, бо проїжджали військові ешелони на захід. Війна ще тривала. Тоді совєтські салдати вголос називали нас образливими словами, як „зрадники", „розбійники", та кидали в нас камінням. У вагоні було дуже тісно, на 70 жінок давали лише чотири хлібини. Я була відповідальна за поділ хліба та вдержання порядку. Коли розкраювала хліб, то на кожного припадала дрібна скибка. Хіба ледве між скоштувати. Води не давали зовсім. Жінки мліли, вмирали. Так їхали ми етапом майже два місяці.

Подав д-р Володимир Боднар

(Закінчення буде)

Зустріч з новим амбасадором в Місії до ООН

Замітною подією для української громади в Ню Йорку є приїзд представника Постійної Місії України до Об'єднаних Націй, новоіменованого амбасадора Володимира Єльченка, який зложив вірчі грамоти генеральному секретареві Кофі Аннанові і був акредитований 14-го листопада 1997 року.

В. Єльченко.

З цієї нагоди українські представниці, асоційовані з ООН від Недержавних Організацій (НДО), рішили стрінутись з амбасадором, щоб привітати його на цім престижевім пості та заразом поінформувати про свою працю на міжнародному терені в рамках системи НДО. Амбасадор ввічливо погодився зустріти жіночу делеґацію в місії, хоч час його обмежений офіційними функціями і керівництвом місії.

На цю куртуазійну візиту прийшли представниці трьох організацій, асоційованих в ООН на консультативнім статусі з ЕКОСОК і ЮНІСЕФ — Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) з осідком в Торонто (Канада) та двох заприязнених організацій: Світового Руху Матерів („МММ"), що має секретаріят в Парижі (Франція) і Світова Передача Інформацій, Інк. (Ню Йорк), а даме: Оля Ставнича, Ірина Куровицька, Христина Навроцька, Дора Рак, Слава Рубель та Олена Процюк.

Завданням цих НДО є поширювати інформації і піддержувати пляни і програми ООН, а в рамках програм своїх організацій вносити на міжнародний форум суґестії і положення щодо проблем поступу жінок і програм міжнародного жіночого руху, до програм ЮНІСЕФ, якщо йдеться про дітей, або до більш загальних програм, пов'язаних з довкіллям і здоров'ям (наприклад, наслідки Чорнобиля).

СФУЖО реаґує живо на усі сучасні проблеми в Україні відносно жінок і дітей, а користаючи зі свого статусу в ООН, можуть включити їх в засяг міжнародних акцій. Ось недавно пресова інформація про зріст торгівлі жінками в нових республіках, що заторкала і долю українських дівчат і жінок, спонукала СФУЖО внести відповідне положення перед Комісію статусу жінок в ООН за піддержкою інших чужих недержавних організацій, щоб загострити увагу про порушення основних людських прав жінок і потребу протидії супроти злочинних груп. Це справді не нова ґльобальних розмірів проблема, заборонена постановами різних міжнародних конвенцій і міжнародним правом.

Про ці справи говорилось на зустрічі з ввічливим амбасадором. Годі було вичерпати всі питання на цій неформальній розмові, але представниці були вдячні амбасадорові за увагу і прихильність, якому асистувала Оксана Бойко, другий секретар місії, а співробітниці Олені Артемюк за гостину.

* * *

Акредитація Єльченка в Секретаріяті Об'єднаних Націй на становище постійного представника Місії України є поважним досягненням у його дипломатичній кар'єрі, а на міжнародному форумі дуже престижевим. Свою дипломатичну працю В. Єльченко розпочав в Міністерстві Закордонних Справ, в департаменті державного протоколу від 1981 до 1984 року, а після дворічної праці в департаменті міжнародних організацій, обняв пост другого секретаря в Постійній Місії України до ООН від 1986 до 1992 року.

Працюючи на терені ООН, В. Єльченко репрезентував Україну на численних сесіях, комітетах і комісіях, як от на сесіях Генеральної асамблеї, конференції для прав моря, комітеті для мирного користання зовнішнім простором і інших, здобуваючи знання і досвід у міжнародній проблематиці. Брав також участь у мирних діях для закінчення конфлікту в Юґославії, був членом „охоронної сили ОН" в Хорватії (1993 рік), а в травні 1994 року — обсерватором виборів в Південній Африці в складі місії ООН.

В. Єльченко має маґістерку з міжнародних стусунків і міжнародного права з Київського Університету (1981 рік). Він уродженець Києва, його дружина Ірина і донька (15) Оля. Перед ним велика праця в складних дипломатичних, багатосторонніх відносинах ООН, де Україна вже здобула повагу. Повідомлення про акредитацію нового постійно представника України, амбасадора В. Єльченка появилося в світовому дипломатичному бюлетені з грудня 1997 року з його офіційним фотопортретом.

Дора Рак

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

Доповіді в Кензаському університеті

У понеділок, 17-го листопада 1997 року старший дослідник при Бірмінгемському університеті (Великобританія) Тарас Кузьо загостив до Кензаського університету в Лоренс з доповіддю на тему: „Держава і нація в будові України: успіхи, розчарування і майбутнє". Доповідь спонзорована Меморіяльним фондом ім. Марії Палій, заснованим при Кензаському університеті з метою поширення знання про Україну. На доповіді були присутні професори і студенти, а також група українців з Кензас Ситі і Топіка. Перед доповіддю проф. Кузьо був гостем на вечері в товаристві групи професорів, під час якої відбулася вартісна виміна думок про сучасні умовини в Україні.

Доповідь-лекцію відкрив і представив промовця проф. Норман Совл, як визначного науковця, педагога, редактора і автора праць і статтей з історії Східньої Европи.

В своїй змістовній доповіді промовець обговорював сучасні проблеми в Україні. Спершу він говорив про сучасні теорії націоналізму. Він вказав, що науковці мають труднощі визначити „націю", або вказати, коли нація стає „нацією". В минулому европейські країни використовували історіографію для процесу розбудови нації. В Україні така праця була утруднена. Протилежно до національної політики австрійського уряду в Західній Україні, російський і совєтський режими у Східній Україні строго забороняли науковцям доказувати про існування України як нації. Внаслідок переслідування України в час її бездержавного періоду інтелектуальний розвиток народу і студії його минулого були здеформовані і витворювали комплекс нижчевартости. Різночасно російський режим, а згодом совєтський провадив насильну політику русифікації українського народу. Та політика також включала висилання українців в азійські простори, а багато інших нищила голодом в Україні. Згодом московський уряд заселяв Україну росіянами. Кризу національної ідентичности збільшували мішані подружжя, які значно зменшували льояльність таких подруж до України.

Справа національної ідентичности в Україні стала особливо критичною після розвалу совєтської імперії. Для України є важливим змагати до усунення тоталітарного і імперіяльного успадкування, одержаного від російської і совєтської імперій, бо розвиток демократичної спільноти є неможливим без закріплення нової моралі і вартости. Для оновлення українського суспільства національні провідники повинні поширювати серед народу знання нашої історії. Вона надасть йому самоповаги і гордости. Рівнож докаже, що Україна є частиною Европи, яка є джерелом української історичної традиції, культури і філософії. Історія також докаже, що Україна є однією з найстаріших націй Европи, а Київ є кілька століть старший за Москву. Тому росіяни не мають права звати себе „старшим братом".

В заключенню своєї доповіді прелеґент вказав на позитивний розвиток в будові держави і нації, який стався в 1990-их роках — створення леґальних інституцій, громадських організацій, заник сепаратизму в Криму і закріплення державних кордонів, але існують ще проблеми русифікації і з творенням нового, свідомого громадянства.

Завдяки змістовній доповіді проф. Кузя і більшого знання та зацікавлення Україною в сучасний час, були численні запити і коментарі. На всі ці питання він давав обширні кваліфіковані відповіді.

У понеділок, 27-го і у вівторок, 28-го жовтня 1997 року в Кензаському університеті в Лоренс виступали з доповідями доктор історичних наук Юрій Шаповал і заступник голови Служби Безпеки України генерал-майор Володимир Пристайко. Темою їх доповідей були: „Большевицька політична поліція і українська інтеліґенція 1920–1930-их" і „Архівні джерела совєтської секретної поліції і поточні зусилля Служби Безпеки України реґабілітувати жертви сталінізму". На їх доповідях були присутні професори і студенти. Доповіді були спонзоровані Центром російських і східньоевропейських студій з ініціятиви директора Центру проф. Марії Карлсон.

Професор Шаповал говорив про основні риси розвитку большевицької секретної поліції в Україні 1920–30-их років, яка була упривілейованим відділом міністерства внутрішніх справ. Її завданням було головно підкорювати, а згодом ліквідувати українську інтеліґенцію. Протиукраїнське становище поліція пов'язувала з українським націоналізмом, а українську інтеліґенцію оскаржувала, як головне джерело контрреволюції. В тій цілі вона розміщувала своїх аґентів головно серед учителів у селах і містах та в урядових і медичних установах. Ціль цієї боротьби було розбити українську інтеліґенцію. Вона також фабрикувала контрреволюційні організації і провадила політичні процеси проти своїх головних ворогів — Української Партії Соціялістів-Революціонерів з метою дискредитувати Українську Національну Республіку. На початку 1930-их років більшість оскаржених були зліквідовані, а багато інших депортовані в азійські простори. Головним ініціятором цієї політики був Ленін.

В першій половині 1920-их років Нова Економічна Політика змінила ситуацію в органах секретної поліції, яка внаслідок цієї зміни втратила матеріяльну допомогу і тому багато її залишила працю. Але совєтський режим зареаґував на ту ситуацію і призначив нові фонди для поліції, яка повернула до праці і відновила переслідування української інтеліґенції. Згодом Конґрес Комуністичної партії вирішив зміцнити розвиток неросійських республік. Нова політика мала особливий вплив в Україні. Щоб зберегти волю України, значне число свідомих українців вступили в Комуністичну партію. Вони обстоювали принцип політичної незалежности України у співпраці з совєтською Росією на рівних правах. На жаль, їхня спроба не мала успіху, бо Москва оскаржила їх в націоналізмі. Опісля багато з них були заарештовані і заслані в Сибір.

Згодом сильний спротив в Україні проти русифікації мав успіх. Консеквентно політика русифікації була замінена українізацією, яка мала поважний успіх під проводом комуністів, як Олександер Шумський, Микола Хвильовий, а особливо Микола Скрипник. В час українізації в усіх державних установах була введена українська мова, а шкільна система, преса і театри були українізовані. Згодом збільшили публікації книжок, журналів і часописів в українській мові.

Зміцнення України за допомогою українізації не було в інтересах Москви. На початку 1933 року Москва зупинила українізацію і запровадила політику русифікації. Найперше почала ліквідувати українські культурні і освітні інституції, а згодом всі діячі, зв'язані з тими інституціями, були заарештовані і заслані в Сибір.

В час українізації для успішної праці в наукових інституціях уряд запрошував українських науковців з-за кордону. Найкращим виявом большевицької стратегії проти української інтеліґенції показалася з проф. Михайлом Грушевським, якому дозволили повернутися в Україну. Хоч совєтський уряд запевнив йому свободу в його науковій праці, тепер архівні матеріяли виявляють, що негайно після його повороту в Україну (24 березня 1924 року) Грушевський став постійним „клієнтом" секретної поліції. Всю його працю і подорожі вирішувала секретна поліція, а не УАН. Також його кореспонденція і листи до нього були під її контролею. Вона також приневолювала його створювати внутрішні непорозуміння в УАН з метою підкоряти Академію і робити її працю менше ефективною і впливовою. Промовець сказав, що згадані архіви були використані для публікації праці про Грушевського, а згодом будуть ще більше використані для інших праць. Промовець твердив, що найбільший успіх поліція мала в боротьбі проти української інтеліґенції в процесі Союзу Визволення України. Цей процес, який був зфабрикований секретною поліцією в грудні 1929 року, був головним поштовхом до боротьби проти українського національного визволення, яка концентрувалася в українській інтеліґенції і Українській Православній Церкві. Згідно з архівними матеріялами, цей великий терор був засобом большевицької політики знищення старшої інтеліґенції і формування нової, яка мала покірно іти за партійною політикою.

Генерал Пристайко говорив, що історія України в період режиму Сталіна покрита кров'ю мільйонів невинних людей, головно інтелектуальної верстви України. Промовець твердив, що майже кожна родина в Україні терпіла від переслідування. Вони були оскаржені за конрреволюційну діяльність в суді і без суду, а згодом багато з них були зліквідовані.

Промовець твердив, що хоч люди Західньої України були врятовані від репресій большевицької революції — інвазії і терору 1930-их років, вони заплатили велику ціну за об'єднання совєтською армією Західньої України із Східньою. В 1941 році багато народу в Західній Україні було зліквідовано, а багато вивезено в азійські простори.

Хоч зі смертю Сталіна в 1953 році терор в Росії зменшився, в Україні він продовжувався, бо влада залишилася в руках колишніх комуністів. Щойно за Микити Хрущова терор дещо зменшився і багато ув'язнених людей були реґабілітовані. На жаль, за влади Леоніда Брежнєва (1964–1982) політика реґабілітації припинилася, а тоталітарна політика відновилася. Політика переслідування в Україні продовжувалася аж до весни 1991 року, коли Верховна Рада України прийняла закон „Реґабілітація жертв політичних репресій в Україні".

Михайло Палій

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашої улюбленої та незабутньої ДРУЖИНИ, МАМИ, БАБУНІ і ПРАБАБУНІ

бл. п.

МАРІЇ КОБИЛЕЦЬКОЇ

буде відправлена Заупокійна
СЛУЖБА БОЖА
з Панахидою
в церкві св. Юра в Ню Йорку
в суботу, 7-го лютого, о год. 8-ій рано

Просимо пом'янути її у своїх молитвах.

Родина Кобилецьких.

Ділимося сумною вісткою, що в четвер 25-го грудня 1997 р. в Монтреалі, Канада з волі Всевишнього відійшла у вічність на 87-му році життя наша найдорожча МАМА, БАБУНЯ і СЕСТРА

бл. п.

РОМАНА ЛАПУНЬКО
з дому КРАМАРЧУК

вдова по св. п. Омелянови, політичному в'язневі, розстріляному ґестапом у Львові з „Групою 27".

У глибокому смутку:
в Канаді:
дочка — УЛЯНА БУРК з чоловіком СЕРГІЄМ
внуки — НАТАЛЯ і ДАНИЛО
в ЗСА:
сестри — МАРТА В. КРАМАРЧУК
— ОЛЕНА ТИЦКА з родиною
— АННА ЧОРНОБІЛЬ з родиною
брат — ІВАН КРАМАРЧУК з родиною
братова — д-р ІРЕНА КРАМАРЧУК з родиною
родина в Україні і ЗСА .

Тлінні останки спочили на кладовищі в Монтреалі, Канада.

Просимо згадати покійну у своїх молитвах.

Вічна їй пам'ять!

Ділимося сумною вісткою з родиною, друзями та знайомими, що у вівторок 25-го листопада 1997 р. в Лігайтоні, Па. відійшов у вічність наш найдорожчий ЧОЛОВІК, БАТЬКО, ДІДЬО, БРАТ, ШВАҐЕР, ВУЙКО і КУЗИН

бл. п.

ЗЕНОВІЙ СЕМЕНЮК

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 28-го листопада 1997 р. в церкві св. Володимира в Пальмертоні, Па.

Залишив у глибокому смутку:
дружину — ДОМІНІКУ
сина — МИКОЛУ з дружиною ДОННОЮ
внуків — МИКОЛУ, СТАПАНА і МИХАЙЛА
доньку — ІРИНУ
сестру — МАРІЙКУ з чоловіком ІВАНОМ РИХВІЦЬКИМ
племінника — БОГДАНА з дружиною ХРИСТИНОЮ і дітьми МАРТОЮ і РОМАНОМ
кузинку — ГАЛЮ БІЧ
кузина — д-ра ЮРІЯ ЛЕВИЦЬКОГО
та ближчу і дальшу родину.

Вічна йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що у Вейдінґ Ривер, Н.Й. 1-го лютого 1998 р. відійшов на Вічну Ватру

бл. п.

пл.сен. керівництва
МИРОСЛАВ РАКОВСЬКИЙ
Лісовий Архидідько ВУНА

Нар. 15-го червня 1907 р. в Коломиї. Член Пласту від 1917 р., діяльний як станичний, Голова КПС та член ГПБ. Організатор і керівник „Лісової Школи" 1963-1974, референт вишколу Кадри Виховників УПЮ 1973-1984 та автор-редактор інструкторського підручника вишколів нагороджений найвищими пластовими відзначеннями — Святими Юріями в Золоті і Сріблі. Член III Куреня УСП і УПС „Лісові Чорти" від 1925 р., число реєстру 23, Лицар Ордену Лисячого Хвоста, Кавалер Ордену Чортополоха.

ПОХОРОН відбудеться 7-го лютого 1998 р. о год. 12-ій пол. на цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Висловлюємо наші найщиріші співчуття синові Юрієві-Лісовому, Архидідькові Ракові-з родиною.

Пам'ять про нього буде завжди з усіма нами, а в Лісовій Премудрості, в Таїнствах Творця усього видимого і невидимого він — вічний.

III КУРІНЬ УПС І УСП „ЛІСОВІ ЧОРТИ"

Рука дающого

Про щастя робити добро, давати щось іншим, сказано й написано багато. В народній мудрості зафіксовано навіть таке твердження: „Приємніше давати, ніж брати". Саме такою життєвою філософією керуються ґерої цього нарису — відоме в нашій громаді подружжя Марія і Юліян Бачинські. Їхні добрі діла — це постійні пожертви на церкви, на сиротинці в Україні, на Український Музей у Ню Йорку, на різні українські організації й установи.

Професійно вони — підприємці, що віддали бизнесові понад 40 років життя; вони — власники відомої в Ню Йорку м'ясарні на Другій авеню. Хтось із скептиків може сказати: легко, мовляв, бути щедрим, коли ти багатий. Але огляньтеся довкола себе — скільки ви знаєте людей (і з нашої громади, зокрема), значно багатших від Бачинських, які, проте, чекають „слушного часу" для доброчинности. Бачинські до таких не належать. Вони роблять добро, не відкладаючи до кращих часів.

У грудні минулого року „Свобода" опублікувала статтю о. Патрикія Пащака, ЧСВВ, про його відвідини двох житомирських сиротинців, якими опікуються М. і Ю. Бачинські. До речі, мешканці дитячого будинку на вул. Корабельній у Житомирі (від немовлятського до 4-річного віку) і подібного сиротинця в с. Денищі під Житомиром (від 4-х до 7-ми років) — предмет найбільшої гордости подружжя Бачинських. Загальновідомо, як люди люблять хвалитися своїми внуками, показуючи всім їхні світлини, ніби найвишуканіші мистецькі твори. Уявіть тепер гордість Бачинських, які сприймають підопічних сиріт в Україні наче рідних онуків (а їх — близько 80 в одному будинку і стільки ж у другому). Недавня папська нагорода, як і відзначення Президента України, а також похвальна грамота міністра охорони здоров'я України — це лише частинне визнання харитативних, тобто добротворчих зусиль Марії і Юліяна Бачинських.

М. і Ю. Бачинські.

З багатогранної добродійности подружжя Бачинських ми хочемо звернути увагу на їхнє піклування про Український Музей. Узявшися за великий і нелегкий проєкт — спорудження спеціяльно обладнаного модерного приміщення, музей не досяг би жодного успіху, якби не підтримка української громади. Одним з перших виявів сантименту до Українського Музею з боку Марії і Юліяна Бачинських була їхня участь у товариській зустрічі приятелів і прихильників музею на початку 1980-их років. Відтоді вони допомогли влаштувати чотири подібних зустрічі. У 1996 році вони були співорганізаторами святкування 20-річчя УМ. А нещодавно вони відгукнулися на заклик купувати кімнати чи ґалерії в новому музейному приміщенні, придбавши одну з майбутніх ґалерій.

Український Музей — невід'ємна і дуже важлива частина „Малої України" в Америці. Можна сподіватися на його довге і змістовне життя, оскільки про нього дбають небайдужі люди — такі, як, наприклад, подружжя Бачинських. А вони продовжують тимчасом допомагати й Музеєві, і півтораста сиротам в Україні, бо доброчинство — це їхня духовна потреба. Вийшовши з родини священиків (до того ж, соборників: по батьковій лінії греко-католицьких, а по материній — православних), Ю. Бачинський не хотів переривати родинної традиції і, не мавши власних дітей, виховав спільно з вірною дружиною й незмінною помічницею Марією молодого українського священика з Бразилії. Нині це — відомий і шанований у громаді, люблений у семінарії в Ґлен Кові отець ігумен Маврикій Попадюк.

Переглянувши написане, я легко уявила невдоволення Бачинських, бо, збираючи матеріял, звернулася й до них, але реакція Ю. Бачинського була приблизно така: „А що про мене писати? Ніколи не пив, не курив, усе життя люблю бізнес і ніколи нічого не жебрав. А допомагати люблю". Отут я й згадала приповідку, що приємніше давати, ніж брати.

Тож хай не збідніє рука дающого. А для тих, хто цікавиться музейними справами, можу додати лише, що ґалерія, яку закупили Марія і Юліян Бачинські, не була останньою, лишилося ще трохи й для інших. Наш телефон у Ню Йорку: (212) 228-0110.

Надія Світлична
Український Музей

МИНУЛОЇ СУБОТИ І НЕДІЛІ, 31-го січня і 1-го лютого, на пляжах Кейп Код у Массачусетс загинув 71 дельфін. Біологи збирають зразки крови і тканин з тіл загиблих дельфінів, щоб визначити, що було причиною їхнього запливу на мілину та загибелі. Сузан Кнапп, речниця Акваріюму Нової Англії, працівники котрого намагалися рятувати дельфінів, заявила, що покищо не знають чому ці ссавці заплили на мілину, але їм вдалося навернути до моря 16 або 18 дельфінів. Кейп Код гостро врізується в Атлантик і „ має найбільшу в цілому світі кількість масових викинень дельфінів на беріг", — підтвердила С. Кнапп. Білобокі атлантійські дельфіни мають пересічну довжину від 6 до 9 стіп і мандрують цілими стадами водами Атлантику від південної Ґренляндії до північної Вірджінії.

У ЗСА ІСНУЄ ТРАДИЦІЯ, що коли у перший понеділок лютого, борсук, вилазячи зі своєї нори побачить свою тінь, то це означає, що зима триватиме ще шість тижнів. Цього року борсуковий день припав на понеділок, 2-го лютого, і як повідомили засоби масової інформації у місцевості Панксутавні у Пенсильванії борсук, якого називають панксутавнським Филом, вилазячи з нори таки побачив свою тінь. Щоб цю подію гідно задокументувати зібралося понад 20,000 осіб, які своїми ентузіястичними голосами зохочували славного Фила вилізти на поверхню землі. Він виліз і побачив свою тінь, отже згідно з леґендою покищо не віддаваймо зимового одягу до сховку.

У ПОНЕДІЛОК, 2-ГО ЛЮТОГО, поблизу місцевости Каґаян де Оро у Філіппінах розбився літак типу DC-9 з п'ятичленною залогою та 99 пасажирами, в тому п'ятеро дітей. Лет 387 летунської лінії Сібу Пасифік Ейр, летів на південь з Манілі до Каґаян де Оро, зупиняючись по дорозі у Такльобан. Злетівши знову, раптово зник з радарних екранів летунських контролерів. Десять годин після зголошення про зникнення згаданого пасажирського літака, офіційні чинники відмовлялися потвердити, що літак розбився. З уваги на погану погоду гелікоптери філіппінського війська не могли знайти решток розбитого літака. Щойно у вівторок рано альпіністи, котрі піднялися в гори у пошуку за розбитим літаком з надією найти уцілілих пасажирів, знайшли його обгорілі залишки. Поліція повідомила, що покищо знайдено 15 уцілілих осіб та 30 тіл загиблих.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЧЕТВЕР,
12-го ЛЮТОГО 1998 р.

Парсиппані, Н. Дж. Річні збори 25-го Відд. УНС Т-ва „Свобода" відбудуться о год. 3-ій по пол. в приміщенні Головної Канцелярії УНСоюзу при 2200 Рут 10, Парсиппані, Н. Дж. Звіти Управи і вибір делегатів на Конвенцію УНСоюзу.

СУБОТА,
21-го ЛЮТОГО 1998 р.

Ню Йорк, Н.Й. Загальні збори 86-го Відд. УНС-УСК відбудуться о год. 2-ій по пол. в домівці УСК-у при 122 2 Аве. В програмі: звіт уступаючої Управи, Контрольної Комісії і вибір нової Управи. Після річних зборів відбудуться місячні та вибір делегата на 34-ту Конвенцію УНС. За Управу Відд. Надія Демчур — секретар.

СУБОТА,
28-го ЛЮТОГО 1998 р.

Ню Йорк, Н.Й. Управа 361-го Відд. УНС повідомляє, що місячні збори Відд. відбудуться о год. 2-ій по пол. у приміщенні Т-ва „Самопоміч" при 98 2-га Аве. Вибір делегатів на 34-ту Конвенцію УНС. Після цих зборів відбудуться Річні збори Відд. Проситься всіх членів прибути. Ольга Літепло — секретар.

ГРОМАДСЬКІ ІМПРЕЗИ

Редакційні вістки про громадські імпрези будуть поміщені у „Свободі" **тільки після появи платних оголошень** у щоденнику або „Українському Тижневику".

Редакція „Свободи"

• ПРАЦЯ •

Пошукую жінку до опіки трьох дітей шкільного віку та до домашньої праці. Прошу телефонувати після 7-ої веч. **(973) 257-1857**

Пошукуємо жінку між 25-45 років із знанням англійської мови і правом їзди до опіки трьох дітей і домашньої праці. East Hanover, N.J.
Tel.: (973) 428-1484